

Środa na Okólniku

ZWARIOWANY

FORTEPIAN

Wariacje na fortepian
na przestrzeni epok

Opieka artystyczna: ad. dr Monika Quinn

10 I 2024, środa
godz. 19:00

Sala Koncertowa UMFC
ul. Okólnik 2, Warszawa

Wariacje (od *variatio* – różnorodność) są jedną z najstarszych i najbardziej popularnych technik kształtowania dzieła muzycznego. Wprowadzanie pewnych, nawet drobnych zmian do powtarzanej melodii wydaje się zabiegiem oczywistym, w naturalny sposób urozmaicającym prosty utwór.

Wariacje jako forma oparta na *cantus firmus* uprawiane były już w średniowieczu. Charakterystyczne dla tego typu utworów było zapożyczanie tematów (czyli, w tym przypadku, właśnie *cantus firmus*) z muzyki powszechnie znanej, często nawet ludowej. Praktyka ta przetrwała do późniejszych czasów – również w programie dzisiejszego koncertu znajdują się wariacje, których tematy pochodzą z popularnych oper.

Inną odmianą wariacji są formy oparte na powtarzalnym ostinacie, zwykle umieszczanym w najniższym głosie. Są to, przede wszystkim, *chaccona* i *passacaglia*, które szczyt swojej popularności osiągnęły w epoce baroku, a kompozytorami tworzącymi je w tamtym czasie byli chociażby Johann Sebastian Bach czy Dietrich Buxtehude.

W muzyce fortepianowej gatunek wariacji pojawił się praktycznie wraz z powstaniem i rozwojem tego instrumentu. Klasyki wiedeńscy komponowali je zarówno jako samodzielne utwory, jak i jako elementy większych dzieł cyklicznych. Również wraz z rozwojem systemu dur-moll ustalił się porządek, w którym baza harmoniczna tematu przenika do kolejnych wariacji, często w niezmienionej formie, a przekształcenia wariacyjne opierają się na figurowaniu melodii, zmianach metrum, rejestru czy faktury, czasem na jakichś uproszczeniach albo nawet tymczasowym wprowadzeniu imitacji.

W romantyzmie, epoce rozkwitu muzyki fortepianowej, kompozytorzy pisząc wariacje czerpali ze zdobyczy klasycyzmu, ale również zaczęli wykraczać poza ustalone przez przodków ramy i zasady konstruowania tej formy. Wariacje XIX-wieczne (zwłaszcza te pochodzące z drugiej połowy stulecia) często są o wiele bardziej rozbudowane, a modyfikacje początkowego tematu niejednokrotnie sprawiają, że przestaje on być uchwytne dla słuchacza. Powstaje wtedy nowa jakość muzyczna, będąca pokłosiem inspiracji wcześniejszą melodią, którą czasem kompozytor wymyślił sam, a czasem zaczerpnął w ramach cytatu z innych znanych mu dzieł.

W wieku XX i XXI wariacje nie zaniknęły. Wręcz przeciwnie – można powiedzieć, że zyskały wtedy nowe oblicze. Wraz z rozwojem dodekafonii i rozpadem systemu dur-moll rozwinęła się odmiana wariacji serialnych, w których rolę łatwo uchwytnej słuchowo melodii tematu przejmuje seria dodekafoniczna, złożona z dwunastu różnych, niepowtarzających się dźwięków. W minionym stuleciu powstawały także wariacje neoklasyczne, swoją formą zbliżone do zdobyczy XVIII- i XIX-wiecznych.

Adrianna Michalska

PROGRAM

WOLFGANG AMADEUS MOZART (1756-1791)

Wariacje G-dur na temat *Mio Caro Adone* KV 180

Natalia Kosnowska fortepian

klasa dr hab. Agnieszki Przemysk-Bryty, prof. UMFC
i as. Mateusza Krzyżowskiego

WOLFGANG AMADEUS MOZART (1756-1791)

Wariacje G-dur KV 455
na temat *Unser dummel Pöbel meint*

Chihiro Deguchi fortepian

klasa prof. dr hab. Joanny Ławrynowicz-Just

FRYDERYK CHOPIN (1810-1849)

Wariacje B-dur op. 2 na temat *La ci darem la mano*

Margarita Latypowa fortepian

klasa prof. dr hab. Joanny Ławrynowicz-Just
i as. Mateusza Krzyżowskiego

FRYDERYK CHOPIN (1810-1849)

Wariacje B-dur op. 12

Nene Yamagishi fortepian

prof. dr hab. Elżbiety Karaś

FELIX MENDELSSOHN (1809-1847)

Variations serieuses op. 5

Wakaba Ishizu fortepian

z klasy prof. dr hab. Anny Jastrzębskiej-Quinn

Przygotowanie fortepianu: Wojciech Kuleczka
Realizacja nagrania audio: Michał Czyczyło, Lilianna Lalek
Opieka dydaktyczna: as. Małgorzata Szymańska
Obsługa sceny: Piotr Kosiński, Jakub Osmański
Oświetlenie: Piotr Sochaczewski, Grzegorz Pawlak

Zapraszamy na następne wydarzenia:

STYCZEŃ 2024

- 12** KONCERT KATEDRY INSTRUMENTÓW DĘTYCH
- 14** MAŁY UNIWERSYTET MUZYCZNY
- 14** MUSICALOWY KARNAWAŁ.
OKÓLNIK-BROADWAY
- 15** MARIAN BORKOWSKI: 90-LECIE URODZIN
I 70-LECIE PRACY TWÓRCZEJ
- 17** Nie tylko Wasowski | Chopin University Big Band
- 18** Nie tylko Wasowski | Chopin University Big Band

**Szczegółowe informacje o koncertach dostępne w folderze koncertowym
oraz na stronie internetowej Uczelni**

Bilety na koncerty do uzyskania:

- w księgarni Chopin University Press
(pon. 16:00-20:00, wt. 12:00-16:00, śr. 16:00-20:00, czw. 12:00-16:00, pt. 12:00-16:00),
- w biletomacie w hallu wejściowym UMFC,
- online w serwisie Bilety24.

Dystrybucja z wyprzedzeniem 2 tygodni, bez możliwości rezerwacji.

BIURO KONCERTOWE UMFC

(22) 2789 235, biuro.koncertowe@chopin.edu.pl
facebook.com/UMFChopin

Opracowanie programu: Biuro Koncertowe